

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ**

Föredragande: Anna Andersson

DOM

2012-08-29

Meddelad i
Växjö

1

Mål nr

1372,1373-12, 1410--1413-
12, 1415, 1416-12, 1419--
1425-12, 1427--1446-12,
1448,1449-12, 1453--1474-
12, 1478-12, 1496, 1497-12,
1499-12, 1501-12

SÖKANDE

1. SPP Livförsäkring AB, 516401-8524
2. SPP Liv Pensionstjänst AB, 556254-6969
105 39 Stockholm

Ombud för 1-2:

Advokat Carl Norén
Kastell Advokatbyrå
Box 7169
103 88 Stockholm

KONKURRENSVERKET

2012-08-29

Avd

Dnr

Doss

Aktbil

MOTPARTER

1. AB Nybro Brunn, 556137-5451
2. Borgholm Energi AB, 556527-7455
3. Borgholm Energi Elnät AB, 556020-7622
4. Borgholms kommun, 212000-0795
5. Destination Kalmar AB, 556574-7929
6. Emmaboda kommun, 212000-0738
7. Hultsfred Airport AB, 556760-2270
8. Hultsfreds kommun, 212000-0712
9. Hultfreds Kommunala Industri AB, 556090-8047
10. Kalmar Airport AB, 556715-8117
11. Kalmar Biogas AB, 556120-5476
12. Kalmar Familjebad AB, 556052-8035
13. Kalmarhem AB, 556526-5906
14. Kalmar kommun, 212000-0746
15. Kalmar Kommunbolag AB, 556527-6184
16. Kalmar Science Park AB, 556504-2859
17. Kalmarsunds Gymnasieförbund, 832401-6453
18. Kalmarsundsregionens renhållare, 222000-1883
19. Kalmar Vatten AB, 556481-7509
20. KIFAB i Kalmar AB, 556019-9894
21. Mönsterås kommun, 212000-0720
22. Mönsterås Utvecklings AB, 556089-4601
23. Mörbylånga kommun, 212000-0704
24. Nybro kommun, 212000-0753
25. Oskarshamns kommun, 212000-0761
26. Solhem Jacob Johanssons Stiftelse, 832800-1451
27. Torsås kommun, 212000-0696
28. Vattenpalatset i Mönsterås AB, 556277-6053

Dok.Id 53621

Postadress
Box 42
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-56 02 00
E-post: fva@dom.se

Telefax
0470-255 02

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

29. Vimmerby kommun, 212000-0787
30. Västerviks kommun, 212000-0779
31. Ölands kommunalförbund, 222000-0216
32. Östra Smålands Kommunalteknikförbund, 222000-2899

Ombud för motpart 1-32:

Per-Gunnar Fransson
Kalmar kommun
Box 611
391 26 Kalmar

33. Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), 502017-3083
34. Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ), 502019-6365
35. Skandikon Administration Aktiebolag, 556023-4782

Ombud för motpart 33-35:

Advokat Anna Ulfsson
Jur. kand. Sara-Li Olovsson
Advokatfirman Delphi
Box 1432
111 84 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan om överprövning och förordnar att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse har gjorts på så sätt att en ny utvärdering ska göras utan beaktande av Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandikon Administration Aktiebolags anbud.

BAKGRUND

Kalmar kommun m.fl. (se ovan; gemensamt benämnda 'upphandlande myndigheterna') har genomfört en upphandling avseende pensionsadministration och försäkring med öppet förfarande enligt LOU. Genom tilldelningsbeslut den 4 april 2012 antogs det anbud som Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ) och Skandikon Administration Aktiebolag (gemensamt benämnda 'Skandia') lämnat.

YRKANDEN M.M.

SPP Livförsäkring AB och SPP Liv Pensionstjänst AB (gemensamt benämnda 'SPP') ansöker om överprövning och yrkar att rättelse ska ske på så sätt att anbudet från Skandia inte beaktas vid utvärderingen.

De upphandlade myndigheterna motsätter sig bifall till ansökan.

Skandia motsätter sig bifall till ansökan.

VAD PARTERNA ANFÖRT*SPP*

Anbudstiden gick ut den 28 februari 2012 och anbud inkom från SPP, Skandia och KPP. Samtliga anbud bedömdes uppfylla skall-kraven. Av förfrågningsunderlaget framgår att avtalsstart ska vara den 1 november 2012. Skandia har i sitt anbud uttryckligen villkorat anbudet att upphandlande myndigheter flyttar avtalsstarten till den 1 april 2013. Villkoret i Skandias anbud utgör en otillåten reservation och anbudet uppfyller därmed inte skall-kraven i upphandlingen.

Även om Skandias anbud inte skulle anses innehålla en "otillåten reservation", är det uppenbart att Skandia i det ursprungliga anbudet inte accepterade villkoret i "kommersiella villkor", punkten 1.2, att avtalsstart ska vara den 1 november 2012. Även för det fall Skandias anbud skulle uppfattas som bindande, står det klart att det ursprungliga anbudet inte har uppfyllt skall-kravet att "anbud skall följa och utformas helt enligt förfrågningsunderlaget", eftersom Skandia uttryckligen reserverat sig mot avtalstiden i förfrågningsunderlaget.

Det är inte korrekt att Skandia uttryckligen angett att man har accepterat samtliga skall-krav i anbudet. Skandia har angett att man i "i övrigt" har accepterat samtliga skall-krav. Detta utgör i sig en bekräftelse på att samtliga skall-krav inte villkorslöst har accepterats av Skandia. Oavsett hur många gånger Skandia skulle ha angett i sitt anbud att samtliga skall-krav är uppfyllda, har Skandia de facto villkorat anbudet av att "upphandlande myndigheter flyttar avtalsstarten till den 1 april 2013". Anbudet, inklusive dess eventuella bekräftelser av att avtalsvillkoren accepteras, är således tydligt villkorade. Hela Skandias anbud är villkorat av att avtalsstarten flyttas. Anbudet är därmed villkorat på ett sådant sätt att det, enligt 9 § avtalslagen, inte kan betraktas som bindande. Meddelandet från Skandia är därför inte ens att betrakta som ett anbud.

Det förhållandet att Skandia har lämnat en reservation i sitt anbud innebär dessutom att anbudet i upphandlingen utgår från olika förutsättningar. Det är därför inte möjligt att jämföra inkomna anbud på ett rättvisande sätt. Utvärderingen tillförsäkrar därmed inte att det ekonomiskt fördelaktiga anbudet antas. SPP:s anbud är utformat och prissatt helt i enlighet med förfrågningsunderlaget och de kommersiella villkoren.

Bestämmelserna om förtydliganden och kompletteringar i 9 kap. 8 § LOU ska tillämpas restriktivt för att inte ge upphov till särbehandling eller kon-

kurrensbegränsning. Av EU-domstolens dom i mål C-87/94 Europeiska kommissionen mot Konungariket Belgien följer att det är ett brott mot såväl likabehandlingsprincipen som transparensprincipen att den upphandlande myndigheten tar hänsyn till ny information efter anbudsöppningen.

Den 29 mars 2012, d.v.s. drygt en månad efter anbudstidens utgång, ställde upphandlande myndigheter en fråga till Skandia angående reservationen. Det bestrids att Skandia genom svaret den 30 mars 2012 har frånfällt reservationen som görs i anbudet. Korrigeringen har i vart fall inte varit fullständig, varför upphandlande myndigheter har antagit ett orent anbud. Ett förtydligande eller en komplettering får inte leda till annat än att marginella sakuppgifter tillförs ett anbud. Om svaret från Skandia den 30 mars 2012 skulle tolkas som att Skandia frånfaller sin reservation i anbudet, innebär det i så fall att en väsentlig och ursprunglig uppgift i Skandias anbud har tagits bort.

Det har inte förelegat förutsättningar för Skandia att i efterhand komplettera anbudet så att skall-kravet efter komplettering uppfylls. Det nu åberopade förtydligandet från Skandia är en uppenbar efterhandskonstruktion. Det är tydligt att Skandia vetat om att det ursprungliga anbudet inte uppfyllt de obligatoriska kraven i upphandlingen. Detta har troligen även de upphandlande myndigheterna förstått eftersom man i förfrågan till Skandia felaktigt angett att det i Skandias anbud nämns att avtalstiden "bör" ändras, medan det i själva verket står att Skandia "villkorar anbudet". Trots detta har Skandias anbud, efter "förtydligandet", ansetts uppfylla kraven i upphandlingen. De upphandlande myndigheterna anger själva att det, "efter förtydligandet Skandia fick göra, har stått klart att Skandia uppfyller samtliga skall-krav i upphandlingen". Förtydligandet innebär således att Skandia fått en möjlighet att uppfylla ett obligatoriskt krav som inte uppfyllts i det ursprungliga anbudet. Det är därmed fråga om en otillåten komplettering.

De upphandlande myndigheterna har brutit mot likabehandlings- och transparensprincipen och därmed mot 1 kap. 9 § LOU genom att de utvärderat Skandias anbud och tilldelat Skandia kontraktet trots att anbudet inte uppfyllt samtliga skall-krav. Vidare har Skandia otillbörligt gynnats genom dess förbehåll om starttidpunkt för avtalet har accepterats. De upphandlande myndigheterna har även på ett otillåtet sätt godtagit att Skandia ändrat sitt anbud efter anbudstidens utgång. Som en följd av upphandlande myndigheters brott mot LOU har SPP lidit eller i vart fall riskerat att lida skada, eftersom Skandia på felaktiga grunder har tilldelats kontraktet varigenom SPP gått miste om detsamma.

SPP åberopar Kammarrätten i Göteborgs dom den 7 juli 2005 (mål nr 3464-05) samt Kammarrätten i Göteborgs dom den 10 maj 2012 (mål nr 6248-11).

Upphandlande myndigheterna

Skandia har i sitt anbud angett att ”Skandia villkorar anbudet att upphandlande myndigheter flyttar avtalsstaren till den 1 april 2013”. Detta kan visserligen anses som en otillåten reservation. Dock har Skandia accepterat alla skall-krav, dvs. även de kommersiella villkoren i sin helhet, i och med att Skandia angett att ”i övrigt har vi accepterat samtliga skall-krav och vi har besvarat anbudsförfrågan efter förfrågningsunderlagets numrering i kravspecifikationen”. Därtill har Skandias anbud signerats av behöriga företrädare. Skandia har därmed på två olika sätt bekräftat avtalsvillkoren.

Det är således ett faktum att Skandia i sitt anbud dels har angett att Skandia vill att avtalsstarten flyttas till den 1 april 2013, dels har angett att Skandia accepterar samtliga skall-krav samt att Skandia har accepterat de kommersiella villkoren genom att underteckna anbudet. Det är således uppenbart att det finns motstridiga uppgifter i Skandias anbud. Till skillnad från vad

SPP angett, kan det inte utläsas att bekräftelsen av att avtalsvillkoren accepteras är villkorad av att avtalsstarten flyttas fram.

Enligt reglerna i 9 kap. 8 § andra stycket LOU får ett förtydligande göras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Av ett av de svenska förvaltningsdomstolarna ofta citerat uttalande av generaladvokat Lenz (mål C-87/94 Europeiska kommissionen mot Konungariket Belgien, se även NOU:s yttrande dnr 2003/0289-29) framgår att såväl förtydligande som komplettering endast får innebära att tidigare lämnade uppgifter *konkretiseras*. Det är tillåtet att förtydliga motstridiga, redan ingivna uppgifter i ett anbud efter anbudstidens utgång.

Det är således tydligt att det funnits motstridiga uppgifter avseende avtalsstarten i Skandias anbud. Med hänvisning till att det funnits motstridiga uppgifter i Skandias anbud, har det inte funnits några lagliga hinder mot att låta Skandia inkomma med ett förtydligande avseende acceptans av avtalsstarten för att utreda vilken uppgift som skulle vara gällande. Att förklara vilken information av flera som ska gälla, strider inte mot LOU eftersom anbudsgivaren då inte efter anbudstidens utgång får tillföra ytterligare information som andra anbudsgivare inte ges tillfälle till.

Som svar på begäran om förtydligande har Skandia uppgett att skrivningen endast var ett förslag, inte ett krav, avseende lämplig starttidpunkt. Det har således, efter förtydligandet, stått klart att Skandia uppfyller samtliga skallkrav i upphandlingen. Oklarheten eller de motstridiga uppgifterna i Skandias anbud var således undanröjda i och med detta förtydligande som skett helt i enlighet med LOU. Skandia har i sitt anbud angett att alla skallkrav accepteras, och sedermera i förtydligande klargjort att detta stämmer och att detta ska gälla framför angivelsen om alternativ starttid i anbudet. Eftersom alla skallkrav ursprungligen accepterades har Skandia således inte fått inkomma med nya uppgifter som gör att ett skallkrav som inte tidigare

var uppfyllt uppfyllts. Förtydligandet har därmed skett i enlighet med reglerna i LOU.

Vad gäller kravet på att anbudet ska utformas i enlighet med kravspecifikationen, syftar detta till att det ska vara enkelt att tillgodogöra sig informationen i anbuden i upphandlingen. Skandia har i sitt anbud bekräftat att anbudsfrågan besvarats efter förfrågningsunderlagets numrering i kravspecifikationen och dessutom i övrigt innehållit alla delar som framgår av kravspecifikationen. Kravet i fråga är därmed uppfyllt. Huruvida Skandia har lämnat viss otydlig information avseende avtalsstarten har ingen relevans för huruvida det aktuella kravet uppfyllts.

SPP har inte visat att upphandlande myndigheter har brutit mot LOU, varför det saknas skäl att ens bedöma om SPP lidit skada.

De upphandlande myndigheterna åberopar Kammarrätten i Göteborgs dom den 18 juni 2007 (mål nr 270-07), Kammarrätten i Sundsvalls dom den 18 november 2008 (mål nr 2699-08), Kammarrätten i Göteborgs dom den 28 juni 2011 (3236-11), Kammarätten i Göteborgs dom den 15 juli 2011 (mål nr 6417-6422-10) och Kammarrätten i Göteborgs dom den 5 april 2012 (mål nr 26-12).

Skandia

Det beklagas att anbudet har uppfattats innehålla motstridiga uppgifter och det är olyckligt att förslaget om alternativ avtalsstart har kunnat tolkas som en otillåten reservation. Angivelsen om alternativ avtalsstart har inte inneburit att anbudet varit villkorat av att avtalsstarten flyttas till den 1 april 2013. Den avtalsstart som upphandlande myndigheter angett har accepterats och bolaget har på mer än ett sätt bekräftat att avtalsvillkoren accepterats.

Anledningen till att en alternativ avtalsstart föreslagits, var att den planerade avtalsstarten ansågs olämplig med hänvisning till uppdragets storlek, och att de upphandlande myndigheterna därigenom riskerade bristande kvalitet vid övertagande av uppdraget. Det är dock tydligt av anbudet att detta endast var ett förslag i frågan, och att bolaget, med hänvisning till såväl upphandlande myndigheters som leverantörens bästa, starkt rekommenderade en flytt av avtalsstarten. Självklart anpassar bolaget sig efter vad de upphandlande myndigheterna önskar i fråga om avtalsstart. Anbudet har således inte innehållit en otillåten reservation.

Anbudet kan möjligen anses innehålla motstridiga uppgifter, vilka får vara föremål för förtydligande enligt 9 kap. 8 § andra stycket LOU. I förevarande fall har bolaget därför fått förtydliga att skrivningen i dess anbud inte var villkorat av att avtalsstarten flyttades fram utan att detta endast var ett förslag men att bolaget i övrigt accepterade den angivna avtalsstarten.

De rättsfall SPP har åberopat rör andra situationer än den förevarande, där den största skillnaden är att det helt saknas motstridig information med avseende på den reservation som gjorts i ett anbud eller att det saknats information om huruvida ett skall-krav var uppfyllt över huvud taget. Dessa fall kan inte jämföras med den situation som nu är föremål för prövning eftersom bolaget i upphandlingen, helt i enlighet med LOU, har fått förtydliga vilken av två motstridiga uppgifter som ska gälla. Den av SPP åberopade rättspraxisen är således inte relevant för bedömningen i målet.

Anbudet är således utformat helt i enlighet med förfrågningsunderlaget. Någon överträdelse av bestämmelserna i LOU har ej skett, varför grund för ingripande med stöd av lagen saknas.

ÖVRIGT

Eftersom Vimmerby- och Västerviks kommuner tillhör Förvaltningsrätten i Linköpings domsaga har SPP, såvitt avser förevarande upphandling, även hos Förvaltningsrätten i Linköping ansökt om överprövning. Genom beslut den 18 april 2012 har Förvaltningsrätten i Linköping, med stöd av 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar, emellertid överlämnat vid domstolen sålunda anhängiggjort mål till Förvaltningsrätten i Växjö för fortsatt handläggning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Lagrum

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 9 kap. 8 § andra stycket LOU får myndigheten begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar handlingar som getts in och som avses i 10 och 11 kap.

Av 16 kap. 6 § första stycket LOU följer att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Om kravet på avtalstid

Av såväl anbudsinvjudan (s. 4) som bilagerade kommersiella villkoren (punkt 1.2), som utgör en del av förfrågningsunderlaget (jfr prop. 2006/07:128 s. 189), framgår att kommunerna "har för avsikt att teckna avtal fr.o.m. den 1 november 2012". I målet har parterna inte ifrågasatt att ifrågavarande krav om avtalstid utgjort ett sådant skall-krav som anbudsgivarna, för att kvalificera sig för vidare utvärdering, har haft att godta. Av förfrågningsunderlaget (s. 5) framgår därtill att samtliga skall-krav måste vara uppfyllda för att anbudet ska kunna tas upp till prövning, att alternativa anbud inte accepteras och att anbuden *skall* följa och utformas helt enligt förfrågningsunderlaget.

Huruvida Skandias anbud varit orent och inte uppfyllt i förfrågningsunderlaget uppställt krav på avtalstid

Den initiala frågan i målet är därmed, vilket SPP gjort gällande, om Skandias anbud varit orent och inte uppfyllt det krav på avtalstid som finns uppställt i förfrågningsunderlaget.

I Skandias anbud (s. 6) anges att "Skandia villkorar anbudet att upphandlande myndigheter flyttar avtalsstarten till den 1 april 2013". Skandia har i samma del av anbudet ingående förklarat skälen härför och därvid bl.a. angett att den korta tiden för ett övertagande medför kvalitetsrisker. Skandia har således på ett tydligt och klart sätt dels förklarat *att* bolaget villkorat sitt anbud, dels förklarat *varför* bolaget valt att göra detta. Fråga kan således inte antas vara om att Skandia av förbiseende eller misstag uttryckt sig på ett olyckligt sätt. Ingenting i texten ger heller stöd för att det anförda skulle förstås som ett önskemål eller ett förslag från Skandias sida. Vad Skandia sålunda angett i denna del av anbudet kan enligt förvaltningsrät-

tens mening därför rimligen inte förstås på annat sätt än att Skandia *inte* accepterat den avtalstid som de upphandlande myndigheterna ställt upp.

Frågan är då, vilket såväl upphandlande myndigheter och Skandia invänt, om det till följd av i anbudet i övrigt lämnade uppgifter kan anses föreligga motstridiga uppgifter beträffande huruvida Skandia godtog det uppställda kravet på avtalstid.

Såvitt gäller denna fråga konstaterar förvaltningsrätten att det på s. 9 i Skandias anbud anges att ”i övrigt har vi accepterat samtliga skall-krav och vi har besvarat anbudsfrågan efter förfrågningsunderlagets numrering i kravspecifikationen”. Såväl upphandlande myndigheter som Skandia har hänvisat till denna formulering för att visa på att Skandia, *trots* vad som anges på s. 6 i anbudet, accepterat kravet på avtalstid. Häremot har SPP förfäktat uppfattningen att formuleringen måste förstås så att Skandia, *bortsett* från vad som anges på s. 6, accepterat uppställda skall-krav.

Förvaltningsrätten kan för egen del konstatera att den aktuella formuleringen avslutar den del av Skandias anbud som får betraktas som ett inledande och mer allmänt avsnitt av anbudet. Formuleringen upptas således i samma del av anbudet som den vari Skandia uttryckt att anbudet villkoras såvitt avser avtalstiden. Det finns således ett logiskt och kontextuellt samband mellan de berörda delarna och enligt förvaltningsrättens mening framstår det som oklart varför Skandia skulle välja att använda sig av formuleringen ”i övrigt” om avsikten endast var att tydliggöra att bolaget uppfyller *alla* uppställda skall-krav. Förvaltningsrätten är mot denna bakgrund benägen att instämma i den bedömning som SPP fört fram om att formuleringen snarast ger stöd för att Skandia upplyst om att det finns delar i anbudet som inte följer förfrågningsunderlaget, men att Skandia *i övrigt* accepterar och uppfyller samtliga skall-krav. Enligt förvaltningsrättens mening kan vad upphandlande myndigheter och Skandia anfört härom således

inte anses ge belägg för att Skandia härigenom accepterat det uppställda kravet på avtalstid och att det till följd därav har förelegat motstridiga uppgifter i anbudet såvitt avser frågan om avtalstid.

I målet har också anmärkts att Skandia, genom att underteckna anbudet, accepterat de kommersiella villkoren, däribland kravet på avtalstid. Mot bakgrund av vad Skandia i övrigt angett i anbudet kan emellertid inte enbart ett sådant undertecknande förstås så att bolaget, trots och i strid med vad bolaget tidigare så tydligt framhållit, likväl accepterat det uppställda kravet på avtalstid (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 1 april 2009 i mål nr 8441-08).

Mot bakgrund av vad som anförts ovan anser förvaltningsrätten således att SPP visat att Skandias anbud, vid tidpunkten för anbudstidens utgång, var ett sådant orent anbud som inte uppfyllde det i förfrågningsunderlaget uppställda kravet på avtalstid.

Komplettering/förtydligande av inlämnat anbud

Frågan i målet är därmed om de upphandlade myndigheterna haft möjlighet att, jämlikt 9 kap. 8 § LOU, be Skandia att förtydliga eller komplettera anbudet på sätt som nu skett.

Den för alla upphandlingsförfaranden grundläggande principen om likabehandling innebär bl.a. att det inte är tillåtet för en anbudsgivare att efter anbudstidens utgång göra ändringar i anbudet (se bl.a. EU-domstolens dom i mål C-243/89, "Bron över Stora Bält", punkt 37, och generaladvokatens förslag till avgörande i EU-domstolens mål C-87/94, "Wallonska bussarna", punkterna 29 och 30).

I aktuell form av upphandlingsförfarande är rättelse av fel i, förtydligande av eller komplettering av inlämnat anbud möjligt endast med tillämpning av 9 kap. 8 § LOU. Enligt paragrafens första stycke får en upphandlande myndighet tillåta att en anbudsgivare rättar ett uppenbart fel i anbudet. Myndigheten får enligt paragrafens andra stycke även begära att ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Att förtydliga eller komplettera något i nämnda bestämmelses mening, förutsätter att det redan finns uppgifter i anbudet som kan förtydligas eller kompletteras och innebär att dessa uppgifter konkretiseras. Tidigare lämnade uppgifter får således inte ändras eller ersättas av nya uppgifter (jfr bl.a. ett yttrande från Nämnden för Offentlig upphandling, omnämnt i Kammarrätten i Sundsvalls avgörande den 6 februari 2004 i mål nr 2831-03). Att ersätta en uppgift i anbudet med en annan efter anbudstidens utgång faller således utanför ramen för vad som är tillåtet enligt bestämmelsen (se bl.a. generaladvokatens ovan nämnda förslag till avgörande i mål C-87/94, punkterna 37 och 38).

I förevarande mål har de upphandlande myndigheterna anfört att Skandias anbud, vid anbudstidens utgång, ansågs innehålla motstridiga uppgifter såvitt avser tidpunkten för avtalsstarten och därför begärt ett förtydligande från Skandia i denna fråga. I svar har Skandia därefter uppgett att anbudsskrivningen var ett uttryck för att uppmärksamma upphandlande myndigheter på den kvalitetsrisk som kan uppstå vid ett omfattande övertagande och att skrivningen var ett förslag till lämplig starttidpunkt.

I målet är inte fråga om någon sådan uppenbar felskrivning i anbudet som får lov att rättas med stöd av 9 kap. 8 § första stycket LOU. Skandias uppgift om att anbudet villkoras är vidare tydlig och har därtill försetts med en utförlig motivering. Som tidigare konstaterats ger de uppgifter som i övrigt lämnats i anbudet heller inte stöd för att Skandia lämnat motstridiga uppgifter beträffande denna fråga. Förvaltningsrätten konstaterar i detta sam-

manhang även att det i begäran om förtydligande överhuvudtaget inte nämns att begäran föranletts av i anbudet lämnade motstridiga uppgifter. De upphandlande myndigheterna har istället – som det rimligen får förstås – upplyst Skandia om att det inte finns något behov av att flytta avtalsstarten av de skäl som Skandia fört fram i anbudet och *därefter* bett Skandia att förtydliga om huruvida vad Skandia angett endast var ett *förslag*. Det tillämpade förfarandet får sålunda anses vara sådant att det typiskt sett har medfört risk för särbehandling och konkurrensbegränsning, varför det – som SPP anfört – inte varit förenligt med LOU.

Åtgärd enligt 16 kap. LOU

Sammantaget konstateras att upphandlingen är behäftad med brister. De upphandlande myndigheterna har godkänt Skandias anbud i upphandlingen trots att anbudet var orent och inte uppfyllde uppställt krav på avtalstid. De upphandlande myndigheterna har dessutom tillåtit Skandia att göra en otillåten komplettering och detta trots att det av förfrågningsunderlaget framgår att alternativa anbud inte accepteras. Med anledning härav har Skandias anbud felaktigt kvalificerats och därefter även tilldelats kontraktet. På grund av detta har SPP lidit eller i vart fall riskerat att lida skada. Grund för ingripande enligt lagen föreligger därmed. Förvaltningsrätten har enligt 16 kap. 6 § LOU, oavsett hur yrkandet utformats, att välja mellan att besluta att upphandlingen ska göras om eller att den ska rättas. Mer ingripande åtgärder än vad som är nödvändigt bör inte vidtas. Med hänsyn till den påtalade felaktigheten anser förvaltningsrätten det tillräckligt att rättelse vidtas. Rättelsen ska bestå i att en ny utvärdering görs utan beaktande av Skandias anbud.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D/LOU)

Mattias Håkansson

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1D LOU